

Tweedekamerverkiezingen 22 november 2023

Veelgestelde vragen over het stemmen vanuit het buitenland

Deze lijst met vragen en antwoorden is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld op grond van informatie uit de Kieswet en de websites van de Kiesraad, de gemeente Den Haag en Nederland Wereldwijd. Aan de informatie in dit document kunnen echter geen rechten worden ontleend.

© Stichting Nederlanders Buiten Nederland, september 2023.

Deelnemen aan de verkiezingen: eerst registratie!

Hoe kan ik deelnemen aan de verkiezingen?

Als u niet in Nederland woont, kunt u zich tot uiterlijk 6 weken voor de verkiezingen¹ [registreren bij de gemeente Den Haag](#)². Voor deze verkiezingen kan dat dus tot uiterlijk 11 oktober 2023.

- Als u zich al eerder permanent geregistreerd hebt voor de verkiezingen voor de Tweede Kamer, hoeft u zich niet opnieuw te registreren.
- Als u zich al wel permanent geregistreerd heeft voor verkiezingen van het Europees parlement of het Kiescollege niet-ingezetenen, maar niet voor de verkiezingen voor de Tweede Kamer, moet u zich voor die laatste apart (permanent) registreren.
- Deelname kan alleen als u op de dag van de verkiezingen (22 november 2023) 18 jaar of ouder bent en de Nederlandse nationaliteit bezit en dit kunt aantonen met een kopie van een [voor de verkiezingen geldig legitimatiebewijs](#). Dit legitimatiebewijs moet geldig zijn op 9 oktober 2023.³
- Stemmen via een volmacht kan ook. Zie hiervoor verderop in de tekst. Ook voor het stemmen via een volmacht is een registratie noodzakelijk.

Is een Verklaring Nederlanderschap voldoende legitimatie om deel te kunnen nemen?

Nee, een Verklaring Nederlanderschap is niet voldoende.⁴ [Hier](#) leest u welke legitimatiebewijzen worden geaccepteerd. Het legitimatiebewijs moet geldig zijn op 9 oktober 2023.⁵

Moet ik een BSN (Burgerservicenummer) hebben?

Nee. Op de registratiesite van de gemeente Den Haag wordt wel om een BSN gevraagd, maar dit is geen verplicht invoerveld (er staat geen * bij het vak voor het BSN). U mag dat veld leeg laten.

Moet ik een DigiD hebben?

Nee, u hoeft geen DigiD te hebben om aan de verkiezingen deel te nemen en u kunt uw DigiD ook niet gebruiken bij het stemmen.

Tot wanneer kan ik mij registreren?

Uiterlijk 11 oktober 2023 om 23:59 uur Nederlandse tijd moet uw verzoek tot registratie zijn aangekomen bij de gemeente Den Haag.¹ U kunt uw aanvraag digitaal indienen, u kunt uw registratieverzoek dus ook nog kort voor de deadline indienen.

Hoe geef ik adreswijzigingen door?

Als u al geregistreerd staat voor de verkiezingen, maar uw adres of e-mailadres zijn gewijzigd, dan kunt u dat doorgeven [via de site van de gemeente Den Haag](#).

---

¹ Kieswet, artikel D3, onder 2. Zes weken voor de dag van stemming is voor deze verkiezingen 11 oktober 2023.

² Kieswet, artikel D2

³ Kieswet, artikel B1. Er zijn uitzonderingen voor inwoners van Aruba, Curaçao en St. Maarten

⁴ Kieswet, artikel M3

⁵ Kieswet, artikel D3, onder 2.

Wanneer hoef ik mij niet te registreren?

U hoeft zich niet te registreren:

- Als u in Nederland staat ingeschreven in de BRP (Basisregistratie Persoonsgegevens). U ontvangt uw stembescheiden dan op het Nederlandse woonadres dat in de BRP geregistreerd staat, net als alle andere inwoners van Nederland die stemgerechtigd zijn.⁶
- Als u zich reeds eerder permanent heeft geregistreerd voor de verkiezingen van de Tweede Kamer. U ontvangt de stembescheiden per post op het adres dat bij de gemeente Den Haag bekend is.

Ben ik wel geregistreerd?

Als u niet zeker weet of u (goed) geregistreerd bent, neemt u contact op met het bureau Verkiezingen van de gemeente Den Haag. Telefoon +31 70 353 44 00, e-mail kbn.verkiezingen@denhaag.nl. Als u permanent geregistreerd bent voor de verkiezingen van het Europees Parlement of het Kiescollege niet-ingezetenen, bent u niet automatisch ook voor de verkiezingen voor de Tweede Kamer geregistreerd! Elke "soort" verkiezingen vereist een aparte registratie.

---

⁶ Kieswet, artikel D1.

Stemmen via een volmacht

Kan ik via een volmacht laten stemmen?

Ja, u kunt een volmacht geven om iemand in Nederland namens u uw stem uit te laten brengen. Op de [site van de gemeente Den Haag](#) kunt u die volmacht aanvragen⁷ en leest u hoe e.e.a. in zijn werk gaat.

Wat zijn de voordelen van het stemmen per volmacht?

Stemmen per volmacht heeft de volgende voordelen:

- U hoeft niet bang te zijn dat uw stem door de soms langzame internationale post te laat aankomt en niet meegeteld wordt.
- U kunt tot op het laatste moment de verkiezingscampagnes blijven volgen en uw keuze daar eventueel nog op aanpassen.

Waarmee moet ik rekening houden bij het geven van een volmacht?

U moet met het volgende rekening houden:

- U kunt tot uiterlijk 11 oktober 2023 een verzoek om een volmacht in te dienen.⁸
- Het verzoek moet door u en door degene die namens u gaat stemmen zijn ondertekend, wacht dus niet te lang.⁹
- De gevolmachtigde kan uw stem alleen tegelijkertijd met zijn eigen stem uitbrengen.¹⁰
- De gevolmachtigde kan uw stem alleen in persoon uitbrengen op een Nederlands stembureau.
- De gevolmachtigde kan uw volmacht niet doorgeven aan een ander persoon, ook niet als de gevolmachtigde niet zelf kan gaan stemmen (bv. door ziekte, overmacht).
- Een eenmaal gegeven volmacht kan niet worden ingetrokken of gewijzigd.¹¹
- Iemand kan tegelijk met zijn eigen stem maximaal twee volmachtstemmen uitbrengen.¹²
- Zorg ervoor dat u met uw gevolmachtigde goed afsprekt op welke kandidaat uw stem wordt uitgebracht. Houd ermee rekening dat niet alle partijen en kandidaten in alle kieskringen staan geregistreerd.
- Van de volmacht worden geen duplicaten verstrekt.¹³ Uw gevolmachtigde moet het volmachtsbewijs dus niet kwijtraken.

Ik heb een volmacht gegeven, maar wil toch op een andere manier stemmen. Kan dat?

Nee, als u eenmaal een volmacht gegeven hebt, kunt u deze niet intrekken.

Ik heb een volmacht gegeven, maar wil toch een andere persoon een volmacht geven. Kan dat?

Nee, u kunt uw eenmaal gegeven volmacht niet aan een andere persoon geven. Ook de gevolmachtigde zelf kan de volmacht niet aan een ander persoon doorgeven.

Iemand biedt aan om voor mij als gevolmachtigde op te treden. Waar moet ik op letten?

---

⁷ Kieswet, artikel L9, lid 1

⁸ Kieswet, artikel L9, lid 2

⁹ Kieswet, artikel L8

¹⁰ Kieswet, artikel L3

¹¹ Kieswet, artikel L5, lid 2

¹² Kieswet, artikel L4

¹³ Kieswet, artikel L6, lid 2

Natuurlijk moet u uw volmacht alleen geven aan iemand waarvan u erop aan kunt, dat hij de stem ook echt namens u gaat uitbrengen op de kandidaat van uw keuze.

Het zogenaamde “ronselen” van stemmen (“omkoping door gift of belofte”, zo noemt de kieswet het) is strafbaar¹⁴, ook voor degene die geronseld wordt.¹⁵ Geef dus nooit een volmacht in ruil voor geld, goederen, beloftes of toezeggingen: u weet niet zeker of uw stem juist wordt uitgebracht en u maakt zich bovendien strafbaar.

Ik heb iemand een volmacht gegeven, maar die persoon kan toch niet gaan stemmen. Wat nu?

De volmacht kan alleen worden gebruikt door de persoon aan wie u hem verstrekt heeft. Als deze persoon om wat voor reden dan ook niet zelf gaat stemmen (bijvoorbeeld ziekte), kan uw stem niet worden uitgebracht. Overtuig u er dus van, dat de persoon die u een volmacht geeft, ook werkelijk zal gaan stemmen.

De gevolmachtigde is het volmachtsbewijs kwijt. Wat nu?

Er worden geen kopieën van het volmachtsbewijs gegeven. Als het kwijt raakt, kan uw stem niet worden uitgebracht. U kunt ook niet alsnog per brief of kiezerspas stemmen.

---

¹⁴ Kieswet, artikel Z4, lid 1. Gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of een geldboete van de derde categorie (€ 9000).

¹⁵ Kieswet, artikel Z4, lid 3. Er geldt dezelfde straf als voor de omkoper/ronselaar.

Stemmen in Nederland op 22 november

Ik ben op 22 november in Nederland, kan ik ook in Nederland stemmen?

Ja, dat is mogelijk. Vraagt u dan uiterlijk 11 oktober¹⁶ een [kiezerspas](#) aan bij de gemeente Den Haag¹⁷. Met deze pas kunt u in Nederland op de dag van de verkiezingen, 22 november 2023, uw stem uitbrengen. Let erop dat uw kiezerspas per post wordt toegezonden. De kiezerspas moet bij u zijn aangekomen voordat u naar Nederland reist, of u moet ervoor zorgen dat de kiezerspas naar een Nederlands adres gestuurd wordt waar u hem kunt ophalen.

Ik heb een kiezerspas aangevraagd, maar wil alsnog per brief of volmacht stemmen.

Kan dat?

Als u eenmaal een kiezerspas heeft aangevraagd, kunt u niet meer per brief stemmen.¹⁸ Uw briefstembewijs is door het aanvragen van een kiezerspas ongeldig geworden.

U kunt ook geen schriftelijke volmacht meer aanvragen¹⁹. U kunt wel een zogenaamde “onderhandse volmacht” geven met uw kiezerspas.²⁰ Op [de website van de kiesraad](#) staat uitgelegd hoe dat in zijn werk gaat.

Ik ben mijn kiezerspas kwijt. Wat nu?

Er worden geen duplicaten verstrekt van een kiezerspas.²¹ Omdat u na het uitreiken van de pas niet meer op een andere manier kunt stemmen¹⁸, betekent dit, dat u niet kunt stemmen als u uw kiezerspas kwijtgeraakt bent, of als deze te laat aankomt.

---

¹⁶ Kieswet, artikel K7, lid 2. Zes weken voor de dag van stemming is bij deze verkiezingen: 11 oktober 2023.

¹⁷ Kieswet, artikel K7, lid 1.

¹⁸ Kieswet, artikel K4, lid 2.

¹⁹ Kieswet, artikel L2, lid 2.

²⁰ Kieswet, artikel L14, lid 2.

²¹ Kieswet, artikel K4, lid 3.

Ontvangen van briefstembewijs en enveloppen

Wanneer wordt mijn briefstembewijs verstuurd?

De briefstembewijzen van de geregistreerde kiezers zijn inmiddels allemaal verstuurd. U krijgt hierover een e-mail van de gemeente Den Haag. Als u zich nog moet registreren, wordt het briefstembewijs verzonden zodra uw registratie is goedgekeurd en verwerkt.

Hoelang duurt het voordat ik het briefstembewijs ontvang?

Het briefstembewijs wordt per post verstuurd. Hoelang de verzending duurt, hangt af van uw woonland en de snelheid van de postdiensten van Nederland naar uw woonland.

Mag ik al een vervangend briefstembewijs aanvragen voordat het origineel is aangekomen?

Ja dat mag. Zodra de gemeente Den Haag het briefstembewijs heeft verstuurd (u krijgt daarover een e-mail) kunt u een vervangend briefstembewijs aanvragen. U weet dan zeker dat u tijdig een briefstembewijs in huis heeft om uw stem uit te kunnen brengen.

Kan het briefstembewijs sneller of veiliger verstuurd worden?

Het briefstembewijs wordt per internationale luchtpost verstuurd. Het is niet mogelijk om het briefstembewijs per exprespost, per koerier, aangetekend of op een andere wijze toegestuurd te krijgen. U kunt wel [een vervangend briefstembewijs aanvragen](#). Dat krijgt u per e-mail toegestuurd en dat gaat in de regel sneller dan per reguliere post.

Ik heb nog altijd geen briefstembewijs ontvangen, wat nu?

Vanaf het moment dat uw briefstembewijs verstuurd is, kunt u op de site van de gemeente Den Haag [een vervangend briefstembewijs aanvragen](#). Dit wordt per e-mail toegestuurd en u heeft het dus binnen enkele dagen.

Ik heb een vervangend briefstembewijs aangevraagd maar daar krijg ik dus geen enveloppen bij. Wat nu?

U kunt gebruik maken van eigen enveloppen. Dit wordt expliciet toegestaan door de Kieswet.²²

Tot wanneer kan ik een vervangend briefstembewijs aanvragen?

Dit kan tot uiterlijk 10 november 2023.²³

Mag ik een vervangend briefstembewijs alleen aanvragen als het origineel kwijt of beschadigd is?

Nee. U kunt ook in andere situaties een vervangend briefstembewijs aanvragen. Bijvoorbeeld als u bang bent dat het briefstembewijs te laat komt om nog tijdig uw stem te kunnen uitbrengen. Of als u met vakantie bent en het origineel bij u thuis is bezorgd. U kunt het vervangend briefstembewijs al aanvragen zodra de gemeente Den Haag u heeft gemaild dat het origineel verzonden is. Doe het wel uiterlijk 10 november 2023.

Ik heb een vervangend briefstembewijs aangevraagd, maar het originele briefstembewijs is nu toch aangekomen/teruggevonden.

---

²² Kieswet, artikel M7, lid 2 en 5.

²³ Kieswet, artikel M6b, lid 3

Als een vervangend briefstembewijs is uitgegeven, mag het origineel niet meer worden gebruikt,²⁴ dus ook niet als het teruggevonden wordt of alsnog op tijd per post aankomt.

---

²⁴ Kieswet, artikel M5, lid 2, onder a.

Het stembiljet

Hoe kom ik aan mijn stembiljet?

Bij uw registratie heeft u aangegeven, of u uw stembiljet per post of per e-mail wilt ontvangen. U ontvangt het stembiljet via de door u aangegeven methode.²⁵ Check ook even uw spambox als u denkt dat u het stembiljet nog niet ontvangen heeft!

De SNBN zal het stembiljet bovendien zo snel mogelijk op de website www.nederlandersbuitennederland.nl zetten zodat u het daar kunt downloaden als u het (nog) niet persoonlijk toegestuurd kreeg.

Wanneer komt het stembiljet?

Het stembiljet wordt pas definitief vastgesteld op het moment dat alle kandidaten definitief bekend zijn. Het hangt van een aantal zaken af, wanneer het biljet precies klaar is. Normaalgesproken is dat ongeveer 3 tot 4 weken voor de uiteindelijke verkiezingsdatum. Rekent u dus op eind oktober 2023.

Ik hoor van andere Nederlanders buiten Nederland dat ze hun stembiljet al hebben ontvangen, maar ik heb nog niks!

Er worden meer dan 100.000 stembiljetten verstuurd. Zelfs per e-mail kan dat niet in één keer. De verzending gebeurt daarom in zogenaamde “batches” en het kan zijn dat u het later of eerder ontvangt dan iemand anders. De papieren stembiljetten worden per post verstuurd en daarbij bent u van de verzendduur van de posteries afhankelijk, die sterk wisselt. Het stembiljet is onpersoonlijk: als u nog niks ontvangen heeft maar uw kennis wel, kan hij het stembiljet aan u doorsturen of voor u kopiëren.

Hoe werkt het stembiljet?

De gemeente Den Haag geeft uitgebreid uitleg over de manier waarop u moet stemmen. De details vindt u in de folder die u bij het stembiljet meegestuurd krijgt.

Ook op de website van de gemeente Den Haag staat beschreven [hoe u stemmen kunt](#). De folder kan worden gedownload en er is ook een video beschikbaar waar alles tot in detail wordt uitgelegd.

Ik heb geen printer, hoe kan ik nu stemmen?

U kunt bij uw registratie aangeven dat u het stembiljet per post wilt ontvangen. Let u er wel op, dat het stembiljet pas ongeveer 3-4 weken voor de verkiezingen wordt verstuurd. Het kan zijn dat u hierdoor te weinig tijd heeft om uw stem tijdig uit te brengen!

Alternatieven:

- Laat uw stembiljet bij burens, kennissen of in een copyshop uitprinten. U kunt uw briefstem niet zonder papieren stembiljet uitbrengen.
- Geef een volmacht aan iemand in Nederland om namens u uw stem uit te brengen. Doe dit op tijd: het kan tot uiterlijk 11 oktober.

---

²⁵ Kieswet, artikel M3, onder 4 en 5.

Verzenden van de briefstem

Waarheen verzend ik mijn briefstem?

U kunt uw stem sturen naar een Nederlandse ambassade, een Nederlands consulaat-generaal of naar de gemeente Den Haag. Het adres van de gemeente Den Haag is:

Gemeente Den Haag
Kiezers buiten Nederland
Postbus 20020
2500 AE DEN HAAG
Nederland.

De adressen van ambassades en consulaten-generaal vindt u op www.nederlandwereldwijd.nl.

Wanneer moet mijn stem zijn aangekomen?

Uw stem moet uiterlijk 22 november 2023 om 15 uur Nederlandse tijd in Den Haag zijn aangekomen.²⁶

Als u uw stem naar een Nederlandse ambassade of een Nederlands consulaat stuurt, moet uw stem daar op 17 november 2023 om 10 uur aangekomen zijn.²⁷ Uw stem wordt van daaruit per diplomatieke post naar Den Haag doorgestuurd en is gegarandeerd op tijd om nog te worden meegeteld.

Houd er rekening mee dat internationale post langzaam kan zijn. Wacht dus niet te lang met het uitbrengen en verzenden van uw briefstem. Stemmen die te laat aankomen worden niet geteld!

Waar stuur ik mijn stem het beste heen, ambassade/consulaat-generaal of Den Haag?

Dat hangt af van de snelheid van de binnenlandse en internationale post in uw land. Vaak is de binnenlandse post (veel) sneller en bovendien goedkoper. Houdt u er rekening mee, dat uw stem al op 17 november om 10 uur bij ambassade/consulaat-generaal moet zijn²⁷ en niet pas op 22 november.

De post in mijn land is erg onbetrouwbaar of erg langzaam. Het lukt nooit om mijn stem op tijd aan te laten komen. Wat nu?

Dit is een serieus probleem waarvoor geen waterdichte oplossing bestaat. U heeft de volgende alternatieven:

- Iemand in Nederland [volmacht geven](#) om namens u te stemmen. Dat moet u uiterlijk 11 oktober geregeld hebben, dus wacht hier niet tot het laatste moment mee.
- Mocht u toevallig zelf in Nederland zijn op 22 november, dan kunt u een [kiezerspas aanvragen](#) en persoonlijk op een Nederlands stembureau stemmen. Ook dat moet voor 11 oktober zijn geregeld.
- Kijk of het mogelijk is om uw brief mee te geven aan iemand die naar Nederland reist en de brief in Nederland voor u op de post doet.
- U mag de brief persoonlijk afgeven op een Nederlandse ambassade of een Nederlands consulaat-generaal.²⁷ Kijk op www.nederlandwereldwijd.nl voor de adressen en de openingstijden. Honorair consuls nemen geen briefstemmen in ontvangst.

---

²⁶ Kieswet, artikel M8, lid 8

²⁷ Kieswet, artikel M7, lid 7.

- Kijk of er een mogelijkheid bestaat om uw stem per koerier te sturen. Dit is prijzig – maar wellicht is het mogelijk om met meerdere Nederlanders samen alle briefstemmen in één zending te versturen en zo de hoge kosten te delen.

In mijn land is geen ambassade en ook geen consulaat-generaal. Wat nu?

U stuurt uw stem naar Den Haag of naar een ambassade of consulaat-generaal in een buurland. U kunt uw stem niet aan een honorair-consul of honorair-consulaat sturen.

Hoe frankeer ik?

Als u uw briefstem per post verstuurt, zorg er dan voor dat uw briefstem gefrankeerd is.²⁸ Als uw briefstem niet gefrankeerd is, wordt uw briefstem niet doorgegeven aan het stembureau²⁹ en dus niet meegeteld.

Onvoldoende gefrankeerde briefstemmen worden – als ze op tijd aankomen – wel aan het stembureau gegeven. Maar onvoldoende frankeren kan tot aanzienlijke vertraging leiden en u riskeert dat uw stem te laat aankomt. Let u dus op:

- Het gewicht van uw brief. Dit is vaak net iets meer dan 20 gram, wat in veel landen betekent dat er meer porto op moet dan op een normale brief.
- Het formaat van uw brief. Met name in België wordt hier door de post strikt op gelet. De oranje retourenvelop wijkt af van het standaardformaat in België en daar moet extra voor worden betaald. U mag echter ook een eigen envelop, in Belgisch standaardformaat, gebruiken. U bent dan goedkoper uit.³⁰

Luchtpost? Express? Koerier?

U kunt uw brief naar eigen keuze per luchtpost, expresspost of zelfs per koerier verzenden. Daar hangen uiteraard verschillende prijskaartjes aan.

Hoe weet ik of mijn stem op tijd is aangekomen?

U krijgt normaalgesproken geen ontvangstbevestiging van uw briefstem en u weet dus niet of uw stem tijdig is aangekomen. Als u daar meer zekerheid over wilt, moet u een verzendvorm kiezen waarbij om een ontvangstbevestiging wordt gevraagd of waarbij u de verzending via “track and trace” kunt volgen.

Natuurlijk niet bij iedereen in de buurt, maar: U kunt uw stem ook persoonlijk afgeven bij een Nederlandse ambassade of een Nederlands consulaat-generaal. U weet dan zeker dat deze is aangekomen en wordt meegeteld. Dit kan tot uiterlijk 17 november 10 uur. Adressen en openingstijden vindt u op www.nederlandwereldwijd.nl .

---

²⁸ Kieswet, artikel M7, lid 6, onder a

²⁹ Kieswet, artikel M8, lid 2 en 3.

³⁰ Kieswet, artikel M7, lid 5.

Overige vragen

Waarom kan ik niet via internet stemmen?

De Kieswet kent alleen de mogelijkheden om te stemmen in persoon (op een stembureau), per (papieren) brief of via een volmacht. De SNBN is zich bewust dat dit beperkingen met zich meebrengt voor Nederlanders buiten Nederland en zet zich er dan ook voor in, dat er ook andere manieren komen om te stemmen. Tegelijk begrijpen we, dat het stemmen via internet veilig en correct moet kunnen gebeuren.

Waarom kan ik mijn DigiD niet gebruiken om te stemmen?

Het DigiD gebruikt u om u digitaal bij de overheid aan te melden en te legitimeren. Het gaat daarbij om dingen, waarbij de overheid zeker wil zijn, dat ze met u te maken heeft en niet met iemand anders.

Het uitbrengen van uw stem moet juist anoniem kunnen gebeuren (stemgeheim). Daarom kan er niet zomaar met een DigiD gestemd worden.

Moet ik mijn stembiljet met rood potlood invullen?

Vroeger moest het stembiljet met rood worden ingevuld. Tegenwoordig staat in de Kieswet, dat het stembiljet bij briefstemmen moet worden ingevuld door de betreffende stemvakjes “in te kleuren met een kleur naar keuze”.³¹

Maakt u het de tellers van de stemmen niet moeilijker dan nodig en gebruikt u geen zachtgeel maar een kleur die goed zichtbaar is. De folder van de Gemeente Den Haag adviseert het invullen met rood, zwart, blauw of groen.

Een kiezer komt te overlijden. Wat nu?

Als een kiezer komt te overlijden, wordt op dat moment het briefstembewijs en het vervangend briefstembewijs ongeldig³². Heeft de kiezer vóór zijn overlijden de stem uitgebracht, dan telt deze dus nog normaal mee. Na het overlijden mag geen stem meer uitgebracht worden. Ook de stempas is vanaf het moment van overlijden ongeldig.³³ En een gevolmachtigde die van het overlijden weet heeft, maakt zich strafbaar als hij de volmachtsstem toch uitbrengt.³⁴

Waar vind ik officiële informatie over stemmen en stemrecht?

Er is op verschillende websites informatie beschikbaar:

- De [Kieswet](#) is de wettelijke basis voor alles wat met verkiezingen en stemmen in Nederland te maken heeft.
- De [Kiesraad](#) is belast met het organiseren van de verkiezingen in Nederland
- Het [bureau Verkiezingen van de gemeente Den Haag](#) is belast met het organiseren van de verkiezingen voor Nederlanders die niet in Nederland wonen.
- Ook op [Nederland Wereldwijd](#) is alle relevante informatie voor het stemmen vanuit het buitenland te vinden.

---

³¹ Kieswet, artikel M7, lid 1

³² Kieswet, artikel M5, lid 2 onder b

³³ Kieswet, artikel J7a, lid 2, onder d.

³⁴ Kieswet, artikel Z6